

Ljubljana, 15.10.2011

Stališča in predlogi Gospodarske zbornice Slovenije do

Osnutka predloga Nacionalnega energetskega programa Republike Slovenije za obdobje do leta 2030: Aktivno ravnanje z energijo

Stališča do osnutka predloga NEP v javni razpravi so oblikovana na podlagi razprav Strateškega sveta za politiko energije in podnebne spremembe pri GZS (SS PE PS GZS) in zainteresiranih upravnih odborov zbornic oz. združenj GZS.

SS PE PS GZS sestavljajo predstavniki iz industrije, energetike, člani Gospodarske zbornice Slovenije in Energetske zbornice Slovenije, strokovnih združenj (CIGRE, CIRED, WEC) ter akademske in RR sfere (SAZU, IAS). Člani Energetske zbornice Slovenije so samostojno oblikovali podrobnejša stališča in predloge dopolnil k osnutku NEP, ki so smiselno povezani s stališči SS PE PS GZS.

Ključna stališča so naslednja:

1. **NEP je dober dokument za nadaljnjo razpravo, realni dvomi v izvedljivost programa**
2. **Osnova za pripravo NEP bi morala biti revizija dolgoročnih državnih energetskega usmeritev in analiza razlogov, zaradi katerih ReNEP ni zaživel v praksi**
3. **Realnost izhodišč je še vedno vprašljiva**
4. **Financiranje programa ni opredeljeno, zato je NEP nerealen.**
5. **Za javne in zasebne investitorje je treba zagotoviti donosnost vloženega kapitala.**
6. **Glavni vir zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev za izpeljavo NEP je v profitabilnem poslovanju gospodarskih subjektov na področju energetike (v državni lasti)**
7. **NEP - ni dovolj odprtosti in enakovredne obravnave vseh virov energije.**
8. **O ciljih URE – kaj manjka, kaj je preveč**
9. **NEP ne usmerja v izkoriščenost obstoječih energetskega regij in pripravljenih proj.OVE**
10. **Poslovno okolje za javne in zasebne naložbe je skrajno neprijazno - MOP.**
11. **NEP - kot zavezujoč razvojni dokument, del DRP v pristojnosti Vlade**
12. **NEP – okvir za načrtovanje razvojno inovacijskega cikla v industriji**

1. NEP je dober dokument za nadaljnjo razpravo, realni dvomi v izvedljivost programa

NEP je pripravljen temeljito, ceni se strokoven napor za pripravo NEP. Je pa preobsežen dokument, ki gre v prevelike podrobnosti. Moral bi biti kratek s poudarjenimi cilji, na 10-15 straneh, s prilogami.

NEP bi moral temeljiti na analizi izvajanja veljavnega NEP, ne bi se smelo dopustiti ponavljanje napak za izvajanje ReNEP. NEP je pripravljen kot energetske program, predstavljati pa bi moral širši razvojni okvir, prioritete in smernice za želeni razvoj energetskega sektorja in gospodarstva.

Poudariti je treba njegovo primarno poslanstvo - usmerjenost ne v izbor scenarijev in variant z ali brez TEŠ in JEK – ampak v zagotavljanje pogojev za trajnostno, konkurenčno, izvozno naravnano in uvozno optimalno oskrbo in proizvodnjo energije, kot ključen dejavnik za konkurenčnosti gospodarstva.

Rizičnost izvedljivosti NEP je visoka. Poglavitni razlogi so zlasti nerealna ocena trendov porabe električne energije (nerealno pogojena na popolno izvajanje ukrepov NEP), neopredeljena odgovornost za njegovo izvajanje in za plačilo sankcij, ki bodo naložene za nerealizirane cilje. Neopredeljena je odgovornost za usklajenost z ostalimi razvojnimi politikami, brez katerih cilji ne bodo doseženi; NEP interes za vlaganja v objekte, infrastrukturo, v URE in OVE v energetiki in industriji, čeprav je pretežni del energetskih podjetij v lasti države v 95 %, prepušča trgu.

NEP daje prvo prioriteto razvoju alternativnih virov, manj pa obravnava ali celo zapostavlja obstoječe in nove druge vire. Favorizira OVE, ki se ne postavljajo v obstoječe energetske točke, ampak so razpršeni. Na vprašanje, **kdo in kako bo vso to proizvodnjo financiral, ni pravega odgovora.**

Bistvena in največja ovira za realizacijo NEP je **delovanje MOP.** NEP za nedoseganje ciljev navaja plačilo sankcij, ki naj bi sprožile problem odgovornosti za nedosežene cilje. Med realnimi ukrepi načrtuje mednarodne razpise za nadomestne kapacitete. Akcijskih, operativnih ukrepov, ki bi po opredeljeni časovnici nadzirali izvajanje ciljev, ne opredeljuje.

2. Osnova za pripravo NEP bi morala biti revizija dolgoročnih državnih energetskih usmeritev in analiza razlogov, zaradi katerih ReNEP ni zaživel v praksi

Re NEP je bil ob sprejetju v Državnem zboru nezrel, neustrezen in nedorasel ekonomskemu razvoju, zaradi prenizke napovedi stopnje rasti porabe električne energije pa zavajajoč. Aktualna politika zaradi tega za področje energetike ni imela ustreznega dokumenta, niti ga nima še danes.

Izvajanje ReNEP in akcijskih programov za URE in OVE se je prepuščalo iniciativi trga, nedomišljeno in pogosto reorganiziranje brez dolgoročnih usmeritev energetike ni krepilo investicijske sposobnosti energetskega sektorja. Dolgoročno načrtovanje razvoja nacionalne energetike in v okviru tega tudi elektroenergetskega sistema, v katerega bi bila vključena vsa kompetentna stroka, je bilo opuščeno.

Napačne pretekle napovedi porabe energije, neučinkovit energetski trg, medsebojni boj s politiko povezanih lobijev za prevlado v energetiki, so zameglili bistveno vprašanje, kdo v državi

odgovarja za zanesljivo oskrbo z energijo. Na to ne odgovarja niti sedanji niti načrtovani energetske zakon.

Potrebne aktivnosti na področju izgradnje elektroenergetske infrastrukture so zato zastale, čeprav je velik del opreme v obratovanju že v času priprave Re NEP prekoračil svojo življenjsko dobo. Naložbe in spodbude v alternativne vire so se krepile, vendar brez jasnega izračuna in naknadne presoje družbeno ekonomske učinkovitosti ukrepov.

Cene električne energije za industrijo so rasle, delovanje energetskega trga ni bilo učinkovito. Ob vstopnih pogajanjih v EU so bile brez zavedanja in odgovornosti za posledice na konkurenčnost Slovenije sprejete nerealne, nepremišljene in pretirane mednarodne okoljske energetske zaveze, niso pa jim sledili konkretni ukrepi za njihovo realizacijo.

Slabe prakse neučinkovitega izvajanja ReNEP se v noveli NEP ne smejo ponoviti. Nedoseganje visokih ciljev podnebne paketa, hkrati pa ciljev za zagotavljanje konkurenčne in stabilne oskrbe z energijo ter optimalne uvozne odvisnosti, ne bi ostalo brez posledic na konkurenčnosti gospodarstva.

Neodgovorno je, da se pri pripravi NEP ne zagotovi poročila o realizaciji AN URE za zadnja tri leta.

3. Realnost izhodišč je še vedno vprašljiva

V programu so predvidene zelo nizke, 0,37% rasti energije letno. Ocene porabe energije v NEP že vključujejo izvajanje predvidenih ukrepov za URE (Pred katerimi je vrsta ovir).. Odjem električne energije na srednje in visoko napetostnem omrežju bi se po NEP znova povečal na raven iz leta 2008 okrog leta 2020.

Napoved rasti je močno zavajajoča in problematična. Z nerealnimi projekcijami zamegljujemo pogled s po nepotrebnem pretiranimi cilji in tvegamo, da ne bomo dosegli tudi uresničljivega.

Že v 2010, še v času gospodarske krize, so bile dejanske rasti precej višje od predvidenih. Naša industrija, razen gradbene, se pobira, zato se bo taka rast rabe nadaljevala, ali pa bo še višja. Kakšne bodo posledice napačnih napovedi za zagotavljanje konkurenčne, zanesljive, trajnostne oskrbe z energijo in manjšo uvozno odvisnost?

Dejanska poraba električne energije je večja od prognoz rasti v programu in se hitro povečuje. Realne ocene kažejo, da bo poraba tudi v naslednjih letih višja od prognoz.

Porabo končne energije in porabo električne energije je treba obravnavati ločeno. Z zmanjševanjem porabe končne energije se dostikrat povečuje poraba električne energije. (Primer: v NEP je zapisano, da ni upoštevan vpliv električnih vozil na prihodnjo porabo. Dejstvo pa je, da se bo s povečevanjem števila teh vozil povečevala poraba električne energije).

Glede na spremenjene globalne razmere na področju energetike so potrebni še dodatni naporji za revidiranje aktualnih zavez do EU, ter ocen rasti BDP Slovenije po sektorjih, posebej energetske intenzivnih. Zapostavljanje zahtev industrije, končnih uporabnikov energije, za konkurenčno energijo lahko pomeni trajno izgubo kakovostnih delovnih mest.

4. **Financiranje programa ni opredeljeno, zato je NEP nerealen. Preveč je naravnano k privatnim investitorjem.**

Skupna vrednost potrebnih investicijskih sredstev v načrtovane objekte je odvisna od posameznega scenarija in se giblje od 25 do skoraj 30 milijard evrov v naslednjem dvajsetletnem obdobju.

Država sama v energetske objekte ne vlaga, čeprav je sama njihov lastnik. S spodbudnim okoljem bo nujno privabiti privatni kapital.

Po ocenah NEP so za naložbe potrebna javna sredstva v skupni višini **4.190 milijarde EUR. Vse ostalo se mora zagotoviti z zasebnimi sredstvi.** Nezagotovljena sredstva za izvajanje NEP pomenijo, da program ni realen, posledice nedoseganja sprejetih ciljev pa bodo denarne kazni, ki jih bomo morali plačevati Evropski uniji.

Usmeritev NEP, ki znova področje investiranja v pretežni meri prepušča trgu, ne govori v prid doseganja ciljev NEP. Privatni investitorji v gradnjo elektrarn velikih vrednosti so lahko le ogromne firme ali pa mora za tem stati država. Podporne sheme za toploto in za soproizvodnjo toplotne in električne energije niso prava rešitev.

Država je do sedaj zbrala več kot štiristo milijonov evrov CO2 taks, ta sredstva so šla v proračun in niso bila uporabljena za financiranje ukrepov za učinkovito rabo energije, kot so to zelo uspešno počeli v razvitih državah EU.

Investicijska sposobnost domačih investorjev ne zadošča za pokritje vseh predvidenih potreb. Za domač in tuj kapital je potrebno zagotoviti dvoje: donosnost vloženega kapitala in njegovo varnost.

Povsem nerešeno je financiranje investicij za **distribucijo električne energije. Prenosno omrežje je hrbtenica elektroenergetskega sistema države, zato sta tako financiranje razvoja kot realna ocena porabe el energije zanj izjemno pomembna.** Finančno stanje v družbah je slabo, izrabljen je razpoložljiv kreditni potencial, načrte uresničujejo na ravni od 30 do 40 odstotno, napovedi pa so še slabše. **Desetletni razvojni načrt ELES-a predvideva milijardo in pol evrov investicijskih vlaganj.** To so sredstva, ki se zagotavljajo iz omrežnine. Njihova sedanja višina pa je prenizka. Potrebno bo zagotoviti dodatne vire.

V Sloveniji gradimo prenosne daljnovode v časovnih rokih od 10 do 40 let, zato je že danes potrebno imeti program izgradnje proizvodnih objektov, pa tudi velikih odjemov za naslednjih 40 let. Velike težave povzročajo postopki umeščanja prenosnih objektov v prostor ter pridobivanje okoljskih soglasij. Zato je potrebno postopke pospešiti.

Urediti je potrebno razdelitev bremen med prenosom in distribucijo ter proizvodnjo elektrike.

Zaradi neurejenega stanja določeni deli omrežja propadajo in bodo sčasoma izgubili svojo funkcijo in ne bodo več uporabni. Za njihovo revitalizacijo so potrebna ogromna sredstva, ki pa jih SOPO nima.

S tega vidika je **pozitivno**, da program upošteva tudi G (generation = proizvodnja) komponento za priključevanje proizvodnje električne energije na prenosno omrežje, saj je pri vsaki investiciji v proizvodne objekte potrebno poskrbeti za njihovo priključitev na prenosno omrežje. Energetske družbe v tem ukrepu vidijo **dodatno omejevanje** investicijske sposobnosti.

Načrti razvoja prenosnega omrežja se letno spreminjajo zaradi prilagajanja glede na potrebe sistema. V programu niso zajeti zadnji razvojni načrti, zato je ta del potrebno posodobiti.

Sredstva predvidena za izvedbo programa so zelo velika. Pri tem se postavlja **vprašanje lastništva infrastrukture za distribucijo elektrike in zemeljskega plina**. Že od nekdaj so porabniki neposredno ali posredno financirali izgradnjo daljnovodov in plinovodov. Problematiko izgradnje energetskih omrežij je potrebno reševati tudi tako, da se del stroškov prenese na proizvajalce.

5. Za ustrezne vire financiranja za javna in zasebna sredstva je treba zagotoviti donosnost vloženega kapitala.

Za financiranje iz javnih sredstev se v NEP postavljajo zahteve sektorske politike – med njimi 9% donos na kapital in minimalna diskontna stopnja 9% za elektrarne na fosilne vire in 7% za elektrarne na OVE, ki je danes ne dosega noben energetski sistem.

Kriterije, merila ekonomičnosti in sprejemljivost javnih naložb in subvencij v energetiko je nujno postaviti na realna izhodišča s podjetniškega in družbeno ekonomskih, okoljskih in socialnih vidikov. Njihovo mesto je v sektorskih politikah in ne v NEP. Pri tem je treba upoštevati spremenjene razmere na energetskih, finančnih in industrijskih trgih.

Za optimalne odločitve so nujne realne in strokovno argumentirane ocene -tako z vidika podjetniškega in narodno gospodarskega vidika NEP (ne izpostavlja, ključne za odločitve stroke, politike in javnosti, bi morale biti visoka prioriteta ukrepov za izvajanje NEP.

6. Glavni vir zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev za izpeljavo NEP je v profitabilnem poslovanju gospodarskih subjektov na področju energetike (v državni lasti)

To zahteva ustrezne cene električne energije, ki morajo dati take donose, da bodo zagotavljali dovolj investicijskih sredstev. Zato je v programu potrebno zapisati **tudi usmeritve za ekonomske pogoje, v katerih bodo te investicije prinašale ustrezen (recimo devet odstotni) profit**. Doseganje takih pogojev bo velika priložnost za celotno slovensko gospodarstvo. V nasprotnem primeru ne bomo sicer ostali brez energije, ampak jo bomo kupovali od drugod, samo plačevali jo bomo mnogo dražje. To ne bi bilo dobro. Profite in razvoj bodo na naš račun imeli drugi.

Za vstop privatnih investorjev moramo pripraviti enostavno stimulatívno investicijsko okolje. Tu ovir ni. **Ovire so pri umeščanju v prostor.**

7. Pomanjkljivosti, odprtost in enakovredna obravnava vseh virov energije.

Področje proizvodnje in oskrbe z električno energijo je izpostavljeno bolj kot ostala, ki bi jim bilo treba posvetiti več pozornosti /toplota, transport, industrija). Premalo pozornosti je namenjene omejevanju oz. učinkoviti rabi energije v prometu.

Področje delovanja elektro energetskega sistema ni dobro obdelano, saj bistveni elementi za delovanje sistema niso upoštevani.

Za delovanje elektro energetskega sistema in kakovostno oskrbo z elektriko je bistvenega pomena diverzifikacija virov, ki bi jo zapiranje TEŠ in Premogovnika Velenje onemogočilo.

Odprto je tudi vprašanje avtonomnosti energetskega sistema in njegove povezave s sosednjimi trgi. Uvoz štirideset odstotkov energije ni porok za avtonomnost sistema.

V programu ni obdelana problematika regulacijske moči za sekundarno regulacijo, tudi rezerva moči ni omenjena. NEP napačno opredeljuje vlogo TEŠ in plinskih elektrarn. Plinske agregate imamo, vendar so dragi. TEŠ zagotavlja steber za regulacijo, brez njega je to težko izvedljivo. Plinsko-parna elektrarna pri tem zaradi narave delovanja ne more dobro sodelovati. Plinski agregati tudi ne morejo biti vir jalove moči, ker so hitri in imajo visoke obrate. Glavna vira jalove moči sta TEŠ in JEK.

NEP ne opredeljuje razlik OVE in iz njih izhajajočih prioritet za njihovo realizacijo. Opredeli naj se postopno uveljavljanje OVE, od najcenejše do najdražje vrste.

Plinski scenarij je v NEP premalo zastopan. Evidentni so strateški dejavniki, zaradi katerih bi morali danes načrtovati infrastrukturo, na katero bodo vezani novi energenti za avtomobile, ladje. V navezavi s terminali bi bilo treba realno oceniti potencialne za izgradnjo plinskih elektrarn. Plinski terminali so osnova za predelavo matana, metanola kot novih energentov.

Zemeljski plin bo v Evropi dobil veliko večjo vlogo, v NEP ni dovolj široko upoštevan, zlasti ne kot energent za čas prehoda v nizko ogljično družbo. Po Fokušimi bo Evropska Unija letos morala sprejeti odločitve, ki bodo imele dolgoročni vpliv na energijsko oskrbo.

Plinski scenarij je povezan s predlogom vključitev Plinsko parne elektrarne v Kopru (*Priloga 3*)

Nujna pa je **revizija ciljev uporabe lesne biomase** za proizvodnjo toplote, ki je glede na dosedanja vlaganja v učinkovito rabo energije za investitorje ekonomsko nesprejemljiva.

Revidirati – trajnostnost, ekonomičnost, konsistentnost ciljev in veljavnih spodbud, itd je treba cilje uporabe virov energije v **sistemih daljinskega ogrevanja.**

Med viri manjka poglavje nizko ogljičnih tehnologij. Zapostavljeni so trajnostni vidiki premoga – razvoj in uporaba trajnostnih premogovih tehnologij.

Konvencionalne vire energije – jedrske in termo, NEP obravnava v omejenem obsegu. Vloga in pomen stebrov energetskega sistema Slovenije mora biti v NEP natančneje opredeljena.

Konvencionalnih termoeenergetskih objektov (NE in TE na premog) ne moremo nadomestiti samo z obnovljivimi viri, lahko pa omogočimo, da se delež obnovljivih virov poveča in doseže 25% do l. 2020. V osnovni scenarij NEP je treba vključiti tudi začetek pripravljalnih aktivnosti za JEK 2.

- Argumenti SS PE PS GZS - »**Sistemski vidiki prioritete razvoja elektroenergetike v Sloveniji**«, Priloga 1.

Podporno okolje za realizacijo ukrepov je v NEP podcenjeno.

Spodbujati je potrebno obnovljive vire, je pa temu primerno treba prilagajati tudi omrežje ter zagotoviti vse potrebne ukrepe za njegovo nadgrajevanje. Brez tega in ustreznega nivoja vzdrževanja ne bomo mogli vključevati obnovljivih virov na omrežje in tako ne bomo dosegli ciljev programa.

Odprta in enakovredna obravnava vseh vrst energije in energentov je nujen okvir naše bodoče energetske oskrbe na dovolj pregleden in odprt način.

8. O ciljih in ukrepih za URE

Če se bi ohranile zahteve za merila URE na ravni rabe primarne energije, se ne smemo usmerjati samo na končno rabo energije. Energetsko učinkovitost bi bilo bolje določiti tako na ravni proizvodnje in distribucije kot tudi pri njeni končni rabi.

Ciljni delež energije iz soproizvodnje na ravni šestnajstih odstotkov do leta 2030 je postavljen **premalo ambiciozno**, kar velja tudi za soproizvodnjo iz lesne biomase (samo 14 MW moči do leta 2020). **To ob predvideni izgradnji petinpetdeset sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso pomeni, da bomo lesno biomaso predvsem kurili in iz nje pridobivali skoraj nič električne energije.** Tega si ne smemo dovoliti.

V NEP ni predvidenih ukrepov URE s področja prometa. Pri tem se je potrebno zavedati lokacije Slovenije, in izkoristiti v največji meri. To, da MG za to potrebuje ustreznega sogovornika, govori v prid zahtevi, da se pristojnost in odgovornost za izvajanje NEP postavi na raven vlade.

Možnosti za zmanjševanje porabe energije, za katere je v svetu in v Sloveniji razvita vrsta metod in **tehnologij**, bi morale biti celoviteje obravnavane.

Toplotna obdelava odpadkov in njeno energetsko izkoriščanje ni primerno obravnavano. Za to je potrebno izkoristiti obstoječe energetske lokacije, ena od teh je v Trbovljah (TET).

V NEP manjka opredelitev vloge lokalnih skupnosti – občin v energetske oskrbi, zlasti na področju distribuiranih virov. Poznane so dobre prakse na tem področju iz sosednje Avstrije. Na razpolago je več energetskih virov za uporabo v bioplinarnah (odpadne vode, kmetijski odpadki, komunalni odpadki, ipd.). To je za operativno izvedbo programa pomembno. Za učinkovitejše izvajanje bo treba narediti dinamiko izvajanja programa po letih, če hočemo dosegati zadane cilje.

V programu bi morali opredeliti tudi **sodelovanje na področju energijske oskrbe s sosednjimi državami.**

Kako in kdo je odgovoren, da bo Slovenija uveljavila svoj interes v EK v zvezi z merili za cilje URE ?

Za Slovenijo, za razvoj energetike, je strateško pomembno uveljavljanje nacionalnega interesa v zvezi z vprašanjem merila za cilje URE. EK hoče predpisati učinkovitost na ravni primarne rabe energije, medtem ko je interes Slovenije in manjših članic cilj na ravni sekundarne rabe energije. To ima bistven vpliv na izbor objektov, ki jih lahko gradimo. Uveljavitev merila za URE na primarni ravni bi pomenila blokado graditve objektov, ki bi bili dimenzionirani za izvoz.

Uveljavljanje tega strateškega interesa Slovenije je kritično odvisno od tega, na kateri cilj za izboljšanja energetske učinkovitosti se nanaša – na rabo primarne energije ali na ravni končne energije.

To pomeni omejitev izbora energetske mešanice v majhni državi, kar ni skladno z načeli prostega trga EU, oboje pa je v neskladju z Lizbonsko pogodbo. Hkrati to destimulira določene nizkoogljične opcije (biomasa za proizvodnjo električne energije, jedrska energija, ki imajo nižje izkoristke, kot naprave na fosilna goriva); pomeni torej neskladje s podnebnimi cilji.

To bi najbolj omejilo jedrski scenarij, po katerem bi lahko Slovenija električno energijo tudi izvažala.

9. NEP ne usmerja v izkoriščenost obstoječih energetskega regij in pripravljenih projektov OVE

NEP v povezavi z Okoljskim poročilom ne vključuje že načrtovane objekte, pripravljene v skladu s sedaj veljavnim ReNEP, ki vključuje izrabo hidropotenciala na rekah Soči, Muri Savi.

(Predlog spremembe Soških elektrarn NG z utemeljitvijo v *prilogi 2*, ostali v gradivih EZ)

Izpostavlja se vprašanje ohranjanja in razvoja obstoječih energetskega regij – Zasavska regija – vprašanje onesnaženosti, čistejših tehnologij, sistemski vidiki regije za optimalno delovanje elektor energetskega sistema Slovenije.

10. Poslovno okolje za javne in zasebne naložbe v energetiko je skrajno neprijazno - Pogoji umeščanja energetskega objektov v prostor

Za doseganje ustrezne varnosti domačega in tujega kapitala, ki je potreben za realizacijo investicij v URE, OVE, v konvencionalne energetske objekte, je ključno predvidljivo poslovno okolje, posebej zagotavljanje lokacij in gradbenih dovoljenj.

Danes kljub izdanim gradbenim dovoljenjem za energetske objekte ne pride do njihove realizacije. Veljavno gradbeno dovoljenje je lažje izpodbijati kot sodelovati v fazah pripomb v procesu njegovega pridobivanja. To za potencialne investitorje pomeni velik riziko za varnost naložbe, ki odganja privatni kapital. Tak je primer ustavitve v teku pri gradnji vetrne elektrarne na Notranjskem. Zaradi velike finančne škode se investitorji raje usmerijo drugam.

Akcijski načrt URE je premalo resno obravnavan. MOP je dolžan vsako leto do marca meseca poročati, kaj je bilo na posameznem programu narejeno. Tisti, ki ne izvršuje svojih nalog, se morajo iz sistema izločiti.

Pogledati je potrebno, kaj je bilo narejenega po različnih akcijskih načrtih. Na MOP-u je potrebno spremeniti načina razmišljanja in delovanja.

Ta vozle je treba presekati, sicer bo problematična zanesljivost oskrbe z energijo in z energetskega storitvami, ki je prvi cilj NEP-a.

Odpraviti je treba razloge za zavore umeščanja energetskega objektov v prostor - pomanjkanje jasno postavljenih meril vrednotenja, pravil delovanja in vključevanja civilnih iniciativ v postopke; manjka opredelitev vloge lokalnih skupnosti – občin v energetskega oskrbi, zlasti na področju distribuiranih virov.

Usmeriti se je treba v **odpravo neusklajenosti stališč z Zavodom za varstvo narave, potem pa ves trud vložiti v realizacijo.** Na tak način bi lahko cilje prehoda v nizkoogljično družbo postavili bolj ambiciozno.

Kako je mogoče v nesprejemljivo dolgem okoljskem poročilu spisati 7 strani negativnih vplivov vetrne energije na okolje, sočasno pa polovico strani o negativnih vplivih jedrske energije na okolje.

Vprašanja in omejitve NATURA 2000, Zakona o varovanju okolja: Vlada se mora opredeliti do vprašanj širšega družbenega interesa in interesov civilne iniciative. Nujno bo soglasje, ki pa ne bo mogoče brez dopustnih žrtev. Pretehtane predloge z vidikov doseganja realnih ciljev bo nujno umestiti v nov zakon: Zakon o upravljanju z naravo.

Manjkajo ukrepi s področij izobraževanja in osveščanja - spreminjanje navad in vzorcev porabe, če hočemo doseči zahtevne EU cilje. Razdelati je potrebno področje izobraževanja, določiti kaj in kako lahko naredijo šole, kaj javni zavodi, kaj tudi drugi, da bomo prišli do rezultatov.

11. **NEP se mora sprejemati kot zavezujoč razvojni dokument, ki je del državnega razvojnega programa v pristojnosti Vlade**

Doreči je treba odgovornost za doseganje oz. nedoseganje ciljev. Preprečiti je treba neposredno in posredno gospodarsko škodo, ki jo prenašajo sprejemanje ciljev in zavez do EU povzroči, tako, kot to velja za zavezo 25% OVE do leta 2020.

Posamezni ukrepi poplarnega okolja so premalo zavezujoči za doseganje pričakovanih učinkov – tako za državne kot zasebne deležnike. Za izvedbo načrtovanih ukrepov bi se morala zavezati vlada.

NEP po aktualni zakonodaji ni zavezujoč dokument, temveč je usmerjevalni dokument, prvenstveno je energetski program. Realizacija izjemno zahtevnih ciljev, sankcije za njihovo nedoseganje, pa terjajo jasno opredeljeno odgovornost in akcijske programe za njegovo izvajanje. **NEP je v tem času bistveno pomembnejši dokument kot zakon o podnebnih spremembah, ki mu je vlada dala prednost.**

Pomembno je doseči konsenz strokovne javnosti glede ciljnih opredelitev programa, nujna je strokovna revizija NEP.

Kaj je zavezujoče v NEP in kaj je usmerjevalno, vezano na odgovornost za varno in trajnostno oskrbo z energijo? Ovine za njegovo realizacijo so izjemne, niti infrastrukturna politika niti lokalne skupnosti niso prijazne oz. niso naklonjene investicijam. Gledano iz tega zornega kota je vprašljiva realnost tega dokumenta.

NEP mora biti del nacionalnega razvojnega programa, povezan z gospodarsko strategijo in razvojnimi načrti za povečanje dodane vrednosti na trgu. Treba je vedeti, kam ga umestiti in kako z njim povezati gospodarstvo.

Zaradi širših vidikov in problematike njegove izvedbe (finančno, okoljsko, davčno, itd.) ter rigoroznih sankcij za neizvajanje ciljev bi moral biti zaveza celotne Vlade. Biti mora obligatorna dolgoročna (nacionalna) strategija za naslednjih 20 let, ki bo vključevala 8-letni plan aktivnosti s finančnim načrtom.

NEP je dolgoročni razvojni dokument, ki usmerja razvoj energetike, industrije in storitvenih dejavnosti. NEP je pomemben kratkoročno z vidika pospeševanja investicijskega povpraševanja, oživitve gospodarske rasti, novih tehnologij. To zahteva njegovo usklajenost z gospodarsko, podnebno, prometno, prostorsko in drugimi politikami. To presega pristojnosti posameznega ministrstva ali direktorata, odgovornost za njegovo usklajenost in izvajanje mora zato biti na vladi.

Če zavezujoči NEP ni v pristojnosti Direktorata za energijo in če se po sedanji zakonodaji NEP ne da sprejeti kot zakon, je nujna sprememba ustrezne zakonodaje.

12. NEP mora postaviti okvire, v katerih bo industrija lahko načrtovala svoje investicije, za kar se posebej izpostavlja pomen pilotnih projektov države, zlasti na področjih razpršenih virov in energetske oskrbe naselij.

Industrija pričakuje, da bo NEP kot usmerjevalni dokument pokril področje načrtovanja finančne perspektive države 2013-2020 in da bo tako usmerjal nov razvojno investicijski cikel.

Industrija s področja električne in elektronske industrije je v 2010 pripravila razvojni dokument, ki se v veliki meri navezuje na nekaj segmentov NEP. Industrija ponuja že obstoječe in tudi nove rešitve, tako na področju učinkovite rabe energije na nivoju izdelkov, kot tudi opreme za elektro distribucijo, pametna omrežja in tudi za obnovljive vire. NEP mora postaviti okvire, v katerih bo industrija lahko načrtovala svoje investicije na teh področjih.

Trajnostna naravnost razvoja Slovenije in EU terja premišljen razvojno inovacijski cikel

Prehod v nizkoogljično ter **snovno in energetske učinkovito družbo** je nujen, prehoda ne moremo narediti preko noči, če nočemo ogroziti zanesljive preskrbe z energijo, posebej z električno energijo.

Potreben je takojšen kratkoročni in srednjeročni načrt za postopno izgradnjo pametnega (Smart Grid) omrežja v RS z vključevanjem stroke in ostalih deležnikov. Istočasno je nujno s planiranjem in razvojem pametnega omrežja za pospešeno in obsežno vključevanje energije iz OVE v načrtovanje vključiti razvojne projekcije infrastrukture e- mobilnosti (električna cestna vozila).

Z večjimi demonstracijskimi projekti postaviti referenčne objekte pametnih omrežij (tkim micro smart grid ali tudi virtualne smart grid), kjer se v določenem območju države povežejo OVE in uporabniki v omrežje - tržna referenca za slovensko industrijo, gradbeništvo in storitve; Demo projekti z novimi tehnološkimi rešitvami - integralne energetske oskrbe hiš ali naselij, kjer je poleg OVE vključena tudi infrastruktura za električno mobilnost. Vidik sočasne gradnje pametnih omrežij in omrežja za napajanje električnih avtomobilov je izjemnega pomena.

Energetika terja nov razvojno inovacijski cikel v industriji, energetiki, posebej glede novih elektro energetskih objektov in pametnih omrežij ter procese za učinkovito rabo energije.

Slovensko javnosti je treba seznaniti z značilnostmi nacionalne energetike, elektroenergetskega sistema in pogoji, ki jih mora slovenski sistem kot del evropskega sistema izpolnjevati. Sistemske zahteve pogojujejo izgradnjo določenih elektrarn. Postavljen zanesljiv sistem je pogoj za povečevanje deleža električne energije iz obnovljivih virov, ker ti niso vedno na razpolago.

Priprava ključnih razvojnih dokumentov v sodelovanju s stroko in deležniki je ključni pogoj za konsenz, potreben za izvajanje ukrepov in projektov v praksi.

Za povzetke

Alenka Avberšek

Izvršna direktorica

za zakonodajo in politike

PRILOGA 1:

POVZETEK ZAKLJUČKOV

3. SEJE STRATEŠKEGA SVETA ZA POLITIKO ENERGIJE IN PODNEBNE SPREMEMBE PRI GZS, ki je bila 21. januarja 2010 ob 10. uri na GZS, Dimičeva 13, v Poslovni oazi.

»Sistemske vidike prioritete razvoja elektroenergetike v Sloveniji«

Člani SS PE PS GZS¹ so v sodelovanju s predstavniki energetske stroke, ki jo predstavljajo Inženirska akademija Slovenije, Elektrotehniška zveza Slovenije, Slovenski nacionalni komite Mednarodnega sveta za velike elektroenergetske sisteme - CIGRE in Slovenski nacionalni komite Mednarodnega kongresa distributerjev električne energije – CIRED, v zvezi z osrednjo točko dnevnega reda 3. seje oblikovali skupna stališča do prioritete razvoja elektroenergetike v Sloveniji.

Obravnavate teme, ki izhajajo iz načelnih izhodišč delovanja SS PE PS GZS², da *Slovenija* potrebuje zanesljivo, trajnostno, cenovno konkurenčno in ekološko sprejemljivo oskrbo slovenskega gospodarstva z električno energijo in temu primerno infrastrukturo ter da je za njihovo načrtovanje in realizacijo nujna sinergija med sistemi hidro, termo in jedrske energije. Edino to bo zagotavljalo visoko zanesljivost, ekonomiko in manjšo odvisnost dobav in proizvodnih stroškov od nihanja cen energentov na svetovnih trgih ter zagotavlja varno delovanje elektroenergetskega sistema. Ob tem *SS PE PS GZS zagovarja stališče*, da so odločitve o prioritetah elektroenergetike stvar stroke in tudi komunikacije z drugimi strokovnimi, političnimi in ostalimi javnostmi. Vsi ti imajo tako pravico kot odgovornost za strokovno in uravnoteženo argumentiranje svojih predlogov.

V sklopu osrednje točke »Sistemske vidike prioritete razvoja elektroenergetike v Sloveniji« in celovite obravnave o nalogah elektroenergetskega sistema v prihodnosti, o sistemskih vidikih načrtovanih energetskih objektov, o zahtevah evropskega elektroenergetskega sistema, o energetske odvisnosti Slovenije in zanesljivosti oskrbe s primarnimi viri ter o zagotovitvi 25% deleža obnovljivih virov v končni rabi energije, njihovi izvedljivosti in cenovni sprejemljivosti, se je SS PE PS GZS skupaj z vabljenimi strokovnimi javnostmi opredelil tudi do javnih naspredovanj gradnji Bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj in JEK2.

ZAKLJUČKI:

1. Poglavitni del elektroenergetskega sistema smo zgradili v letih od 1970 do 80 in ga povezali z Evropo. Vsakomur mora biti jasno, da je ta sistem po 40 letih vsekakor potreben temeljite prenove. Temeljni viri so v tem smislu TEŠ-6, JEK-2, HE in OVE, kar predstavlja dolgoročno tudi najboljšo raznolikost virov. To je zagotovilo za zmanjšanje energetske odvisnosti in povečanje gospodarskega in družbenega razvoja.

¹ Člani SS PE PS GZS - <http://www.gzs.si/slo/44160>

² Zapis 1. seje - <http://www.gzs.si/slo/44406>,

2. Zagovarjamo trajnostno usmerjen razvoj EES ob izpolnjevanju osnovnih pogojev za delovanje obstoječega EE sistema. Podpiramo gradnjo TEŠ 6, kot enega od stebrov delovanja slovenskega EES. Prihodnost in re-strukturiranje gospodarstva v smeri višje dodane vrednosti zahteva višjo kakovost električne energije. Brez temeljnih objektov, ki omogočajo sistemske storitve, bo kakovost električne energije slabša.
3. TEŠ BLOK 6 je nadomestna okoljska naložba za izrabo domačih primarnih virov energije (35 % manj CO₂, 50% manj SO₂, 75% manj NO_x, manj hrupa), ki omogoča varno in zanesljivo preskrbo z električno energijo. Sodobna tehnologija pridobivanja domačega energenta, ki ga je na zalogi še za 50 let, omogoča njegovo konkurenčno proizvodno ceno. Tudi z obveznim plačilom CO₂ kvot je B6 donosen projekt.
4. Ničelna rast porabe električne energije je zaradi njene univerzalne rabe in nadomeščanja druge energije, ki jo povzročijo ukrepi učinkovite rabe energije (toplotne črpalke, hlajenje, avtomatizacija in elektronsko krmiljenje, električni avtomobili, itd.), neuresničljiva. Njen delež v končni rabi energije pri nas zaostaja za stanjem in trendi v EU. V začetku 90-ih let se je zaradi zgrešene napovedi o ničelni rasti rabe, ki se je izkazala za popolnoma napačno, povsem zaustavil investicijski cikel v Sloveniji.
5. OVEE dajejo moč in energijo z veliko nestalnostjo, kar povzroča motnje pri zagotavljanju kakovosti dobavljene energije ter velike težave pri regulaciji napetosti in regulaciji frekvence. Za zagotavljanje prav teh storitev je bistven blok TEŠ-6 tudi zato, ker Slovenija vodi regulacijski blok jugovzhodne Evrope.
6. Tehnologije razpršene proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov (OVEE) so v razvoju. Z njimi v tem desetletju ne moremo računati za ekonomično pokrivanje velikih primanjkljajev električne moči in energije. Razvoj OVEE je treba dolgoročno podpirati in vzpodbujati, da bo njihov delež proizvedene električne energije lahko naraščal in omogočil vključevanje slovenskega gospodarstva.
7. Vključevanje OVEE v omrežje zahteva rezerve energije in moči (npr. črpalne hidroelektrarne), vzpostavitev podpornih točk za zadovoljivo napetost, ojačitev omrežja, investicije v vodenje proizvodnje in odjema (pametna omrežja) ter drago ekonomsko podporno shemo za subvencioniranje njene proizvodnje.
8. Elektroenergetski sistem je treba vztrajno in smotrno graditi ter s premišljenimi ukrepi učinkovite rabe usmerjati odjemalce. Pri tem pa po več kot desetletju neaktivnosti ni mogoče z nezrelimi energetskega viri nadomestiti zamujeno in zagotoviti kakovostno in cenovno sprejemljivo oskrbo pa še rešiti problematiko podnebnih sprememb.
9. Načrtovanje in gradnja velikih energetskega objektov traja skoraj desetletje, zato z odločitvami in njihovim izvajanjem že močno zamujam
10. Podpiramo intenzivno pripravljanje dokumentacije in odločitve za čim hitrejšo izgradnjo JEK 2.
11. Odločna podpora je bila dana načrtovanju in izgradnji hidro elektrarn, saj je energetskega potencial slovenskih rek najpomembnejši obnovljivi vir energije. To je pomembno zlasti iz razloga, da bodo nove hidroelektrarne proizvedle več kot polovico dodatno proizvedene električne energije iz obnovljivih virov v letu 2020 ter s tem odločilno vplivale na doseganje ciljnega deleža OVE v končni rabi energije.

Za povzetek: Alenka Avberšek

PRILOGA 2:

Upravni odbor GZS Območne zbornice za severno Primorsko je na 2. redni seji dne 28.9.2011, sprejel podporo umestitve razvojnih energetskih projektov podjetja Soške elektrarne d.o.o. na povodju Soče v Nacionalni energetski program:

Sprejel je naslednji **SKLEP**:

.V predlog Nacionalnega energetskega programa naj se **vnese**:

1. v Tabelo 26: *Pričakovani odziv akterjev na ukrepe podprograma Proizvodnja električne energije in tržne razmere - investicijski projekti do leta 2020*, vključi sledeče:
Hidroenergetska izraba povodja Soče: 34 MW, predviden rok: 2020, nosilec: SENG
2. v Tabelo 27: *Pričakovani odziv akterjev na ukrepe podprograma Proizvodnja električne energije in tržne razmere - investicijski projekti do leta 2030*, vključi sledeče:
Hidroenergetska izraba povodja Soče: 196 MW, predviden rok: 2027, nosilec: SENG

UTEMELJITEV:

Predlog nacionalnega energetskega programa in izraba hidropotenciala povodja Soče

Soške elektrarne Nova Gorica so podjetje z več kot stoletno tradicijo pridobivanja električne energije. Skladno z načrti razvoja energetike na Soči s pritoki **sedaj veljavni nacionalni energetski program vključuje** tudi izrabo hidropotenciala na Učji, Idrijci, Kneži, Možnici in Zadlaščici, seveda skladno s sprejetimi normami za gradnjo hidroenergetskih objektov. Tako so predvidene in že vnesene v srednje in dolgoročni načrt razvoja

- Hidroelektrarna Učja
- Veriga HE na Idrijci
- Male hidroelektrarne na porečju Soče (npr. Kneža, Možnica Zadlaščica II, itd.)

Sedaj izrabljamo približno tretjino tehnično izrabljivega potenciala, z izgradnjo omenjenih hidroelektrarn pa bi presegli 40 %. V luči dogajanja v energetske sektorju v SENG proizvajamo modro energijo iz preverjeno kakovostnega obnovljivega vira. Hidroelektrarne so in bodo še nekaj desetletij v Sloveniji najpomembnejši vir obnovljive energije.

V Soških elektrarnah smo tudi skladno z zahtevami evropske direktive in skladno z obstoječo energetske strategijo zastavili lastno strategijo razvoja in skrbno izvedli prve korake idejne faze. A predlog energetske strategije predvideva od že načrtovanih objektov le možnost izgradnje malih hidroelektrarn na porečju Soče.

Kot je znano, so hidroelektrarne, kakršne gradimo danes, veliki gradbeni posegi, vendar sčasoma postanejo delujoči tehnični spomeniki svojega časa, ki sobivajo z okoljem. Lep primer je še vedno delujoča mala hidroelektrarna Možnica, ki že stoletje proizvaja elektriko iz obnovljivega vira na sotočju Možnice in Koritnice. Hidroelektrarne so dodatna vrednost tako za lokalno kot za širšo skupnost, saj so ključni vir obnovljive energije in energetske

samooskrbe, ob tem pa lokalnim skupnostim ponujajo podporo tako pri razvoju kot prinašajo nove razvojne priložnosti ter rešitve.

Proces gradnje hidroelektrarne od idejne zasnove do prve kWh običajno poteka desetletje. Zato s toliko večjo zaskrbljenostjo spremljamo informacije o vsebini predloga nacionalnega energetskega programa. Kot smo seznanjeni, novih hidroelektrarn, načrtovanih na italijanski strani urbanizirani reki Učji in Idrijci, ki v zgornjem toku daje električno energijo že od leta 1909 (MHE Mesto), **preprosto ni**. To pomeni, da bomo tudi v **naslednjih deset do petnajst letih ostali pri tretjini tehnično izrabljivega hidropotenciala Soče** in da se bo razvoj energetike na povodju Soče, ki že stoletje uspešno sobiva z okoljem, ustavil.

Prihodnost je neločljivo povezana z razvojem

Načrtovane objekte, ki so bili že vključeni v stari energetske strategiji, je potrebno zgraditi, saj so del obstoječe strategije. Njihov pomen je večstranski, saj vsak objekt načrtujemo ne le za hidroenergetsko izrabo, ampak združujemo interese v prostoru in poiščemo možnosti **večnamenske funkcije objekta** v povezavi z zaščito pred poplavami in sušo, vodnim gospodarstvom, vodooskrbo, vzrejo rib, ribolovom, razvojem turizma in drugim.

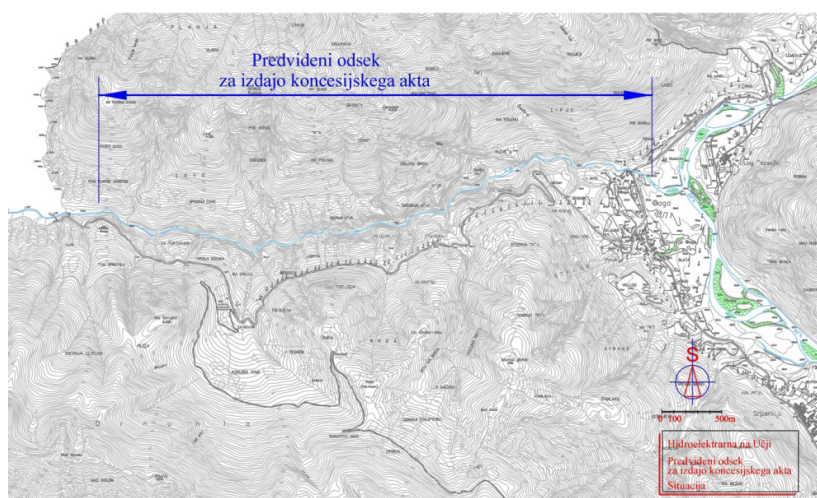
Menimo, da bo razvoj prisilil človeštvo, da bomo veliko bolj čuvali vodno bogastvo kot vir življenja in vseh človeških aktivnosti. Ob upoštevanju navedenega bo nujno prišlo do gradenj akumulacij, ki bodo služile za pitno in tehnološko vodo ter proizvodnjo električne energije.

Soča s pritoki kot eden ključnih vodnih virov Slovenije je neprecenljivo bogastvo. V Soških elektrarnah smo vlagali znatne napore v povečanje izrabe vodnega potenciala porečja Soče in v zasnovo objektov skladno z okoljevarstvenimi načeli sonaravnega gospodarjenja. Eden od rezultat je tudi lani dokončana prva slovenska črpalna hidroelektrarna Avče.

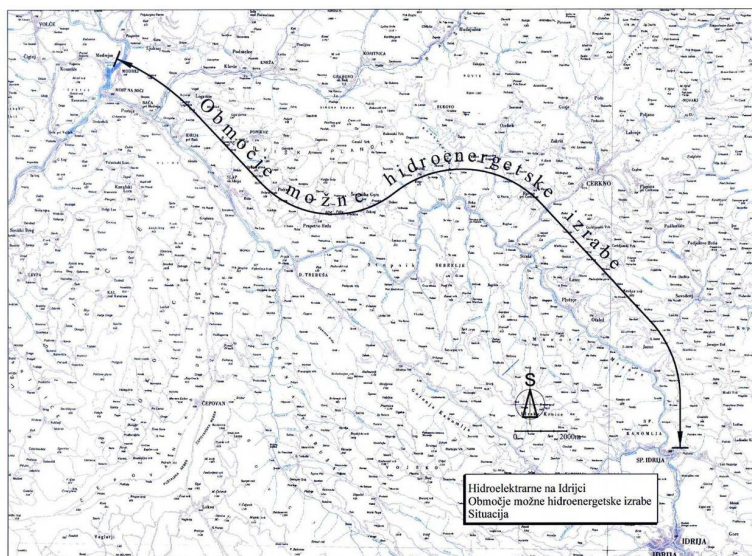
Za prihodnji razvoj je potrebno nedvomno dopustiti možnost hidroenergetske izrabe povodja Soče v smislu večnamenske izrabe objektov na način, da se predvidene koncesijske odseke na vodotoku Učja, Idrijca in ostalem porečju Soče vnese v predlagani nacionalni energetski program.

Upamo, da bomo skupaj izbrali in podprli razvoj celotnega območja, ki je neločljivo povezan z razvojem energetskega sektorja.

Koncesijski odsek večnamenske izrabe **na Učji**:

Koncesijski odsek večnamenske izrabe na Idrijci:

Upravni odbor GZS Območne zbornice za severno Primorsko je na svoji 2. seji z dne 28.9.2011 podprl tudi

umestitev vetrnih elektrarn glede na načrte Elektro Primorska d.d. in predlaga, da se vse lokacije, ki so jih v podjetju predvideli za postavitev vetrnih elektrarn, vnesejo v NEP. Menimo, da so dolgoletne meritve vetrnega potenciala in izkušnje podjetja prava garancija za postavitev elektrarn, ki bodo ekenomsko učinkovite, pomagale državi doseči cilje 20/20/20, ki smo jih v Evropi sprejeli, hkrati pa bodo projekti pomenili nova pomembna visokotehnološka delovna mesta .

Sprejet je naslednji SKLEP:

Podpira se spremembo naslednjih delov dokumenta - NEPa:

1. A. Grafična priloga: prostorski prikaz ukrepov NEP
2. D.3.1.1 Proizvodnja električne energije v vetrnih elektrarnah

PRILOGA 3

PRIMORSKA
GOSPODARSKA
ZBORNICA

Chamber of Commerce
and Industry of Primorska

INSTITUT »JOŽEF ŠTEFAN«
Center za energetske učinkovitost
Mag. Andreja Urbančič
Jamova cesta 39

1000 LJUBLJANA

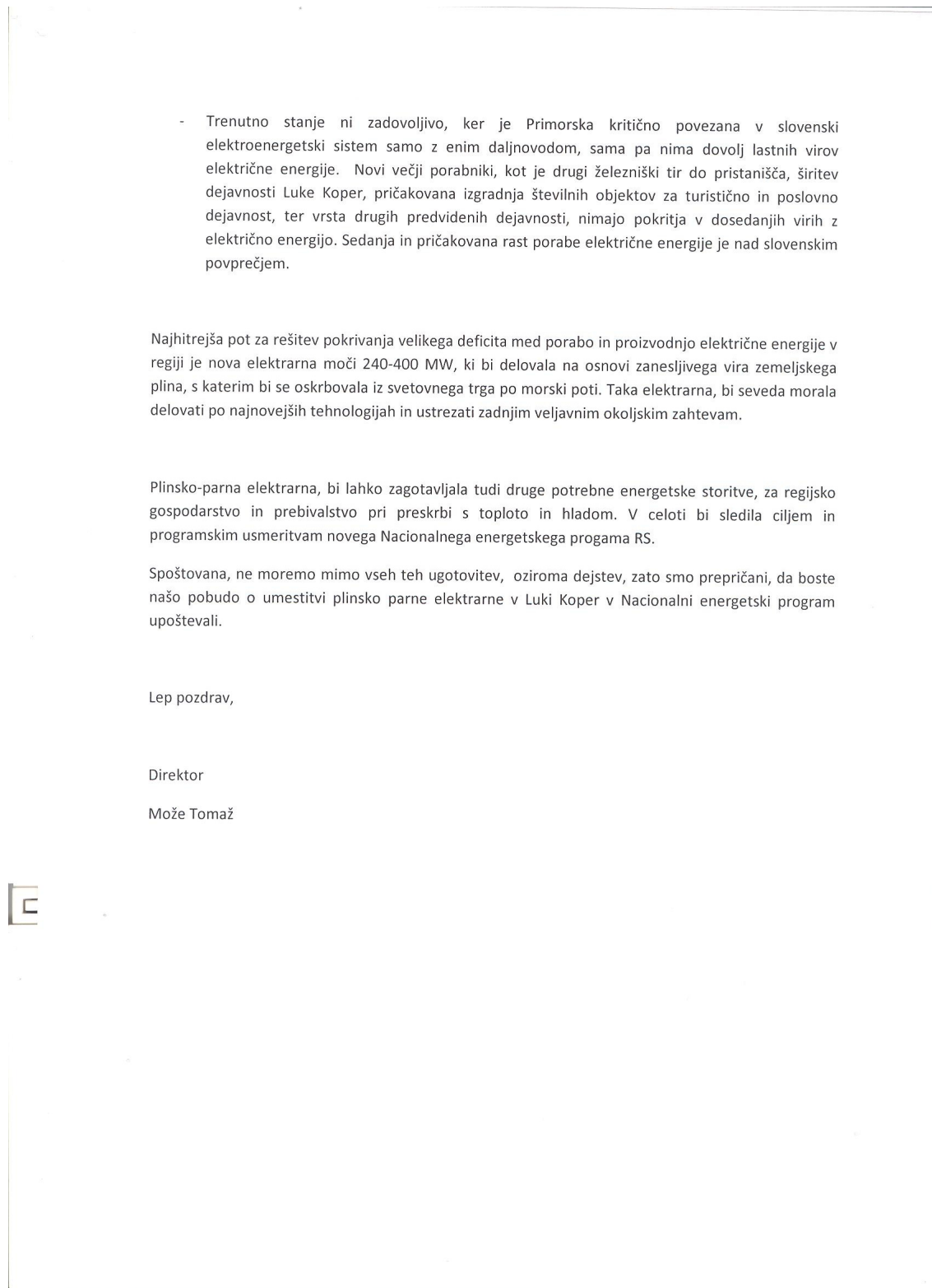
Koper, 24.5.2011

ZADEVA: Vključitev plinske parne elektrarne v Kopru v Nacionalni energetski programom RS

Spoštovana,

V ministrskem predlogu Nacionalnega energetskega programa, ki je bil 4. maja 2011 predstavljen na strateškem svetu za energijo na GZS ni predvidene plinske parne elektrarne v Luki Koper. Na podlagi opravljenih tematskih razprav in regijskih razvojnih opredelitev dajemo v imenu Primorske gospodarske zbornice pobudo, da se **plinsko parna elektrarna v Luki Koper vnese v Nacionalni energetski program Republike Slovenije**. To utemeljujemo s sledečimi dejstvi :

- Zanesljiva, konkurenčna in okoljsko trajnostna oskrba porabnikov z energijo in energetskimi storitvami ni samo eden najpomembnejših razvojnih izzivov sedanjega časa za Slovenijo ampak tudi za Primorsko. Potrebe po zanesljivi oskrbi z energenti, zlasti še z električno energijo industrije, turističnega gospodarstva, mednarodne logistike in gospodinjstev, po standardih sodobnega bivanja in življenja ljudi, so znatno porasle. Razpoložljivi energetski viri ter omrežja pa dejansko niso zadostni za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj Primorske, še posebej njenega obalnega območja.
- Energetski razvoj Primorske je sestavina slovenske energetske politike in tudi skupne politike EU. Odpirajo se razvojna vprašanja, kaj mora Primorska pri naložbah v nove vire energije in omrežja sama ustvariti in kaj lahko od tega širšega energetskega okolja v bodoče tudi pričakuje. Gre za zanesljivo pokrivanje lastnih potreb, hkrati pa tudi za izkoriščanje priložnosti, da to območje postane v okoljsko prijazni energetiki pomemben igralec v slovenski in čezmejni energetiki.

- Trenutno stanje ni zadovoljivo, ker je Primorska kritično povezana v slovenski elektroenergetski sistem samo z enim daljnovodom, sama pa nima dovolj lastnih virov električne energije. Novi večji porabniki, kot je drugi železniški tir do pristanišča, širitev dejavnosti Luke Koper, pričakovana izgradnja številnih objektov za turistično in poslovno dejavnost, ter vrsta drugih predvidenih dejavnosti, nimajo pokritja v dosedanjih virih z električno energijo. Sedanja in pričakovana rast porabe električne energije je nad slovenskim povprečjem.

Najhitrejša pot za rešitev pokrivanja velikega deficita med porabo in proizvodnjo električne energije v regiji je nova elektrarna moči 240-400 MW, ki bi delovala na osnovi zanesljivega vira zemeljskega plina, s katerim bi se oskrbovala iz svetovnega trga po morski poti. Taka elektrarna, bi seveda morala delovati po najnovejših tehnologijah in ustrezati zadnjim veljavnim okoljskim zahtevam.

Plinsko-parna elektrarna, bi lahko zagotavljala tudi druge potrebne energetske storitve, za regijsko gospodarstvo in prebivalstvo pri preskrbi s toploto in hladom. V celoti bi sledila ciljem in programskim usmeritvam novega Nacionalnega energetskega programa RS.

Spoštovana, ne moremo mimo vseh teh ugotovitev, oziroma dejstev, zato smo prepričani, da boste našo pobudo o umestitvi plinsko parne elektrarne v Luki Koper v Nacionalni energetski program upoštevali.

Lep pozdrav,

Direktor

Može Tomaž

